פשני נפשך · שהה עלמך כדי שלא יכירוך: **ולגנייך אגא** · אני אגלגלך: **קשייפא** · גרעיני תמרים: **מתון** · אנו גרעינין וניתן לך מספריים והיינו דכתיב בתער השכירה על שם שמרח נתנו לו תער לגלח ואיזהו שכר נתנו לו בעברי נהר דברים שדרכן לעשות על ידי נהר דהייט מחיצת ריחים: **וגם חזקן תפפא** · דלא כתיב גנות אלא אדאם אבל אזקן כתיב תספה לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: **גרירתיה לארמאה ושפר בפפיס** · אם אתה מחרך את הארמאי והוטב בעיניו הבער לו אש בזקנו ולא שבעת תוכל מיניה: **ביפ נפרך אלפיו** · לשון נכר שהשתחוה לנכר ועשאו אלוה: **סיינו דכתיב ויסי סוא משתחוה** משמע מפני שמשתחוה לשם הכוהו: **ויחלק עליהם** · חיילי דחייבי כמלאכים איירי נמי בהאי קרא דכתיב "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' וגו'" נקט ויחלק עליהם לילה וגו': **מלאך שנזדמן לאברהם לילה שמו** · והוא סייעו: **מפשם לילה** · שנלחמו בשביל כוכבי לילה כמו שעשו בשביל ברק: **מכא מליה דר' יצחק נפחא מדבר נפחא** · ר' יוחנן דמקרי בר נפחא בכולא הש"ס כמו (ב"מ דף פה:) מאן עייל בר נפחא גרלה לעורי דאבוי של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מיקרי בר נפחא ואית דמפרשי בר נפחא על שם יופיו: **סוסרו בזקן** · אע"פ שסכה תלמודו הואיל ומחמת אוכסו הוא: **סוסרו בורידין כר' יהודה** · דאמר בשחיטת חולין (דף מז:) עד שישחוט את הורידין של עוף הואיל ונולדו טולו כאחד אינו חותכו ומולחו כבשר חיה ובהמה: **הוסרו בבני עמי הארץ** · שנעשו תלמידי חכמים לעשות להם כבוד שמהם תצא תורה לישראל שהרי יצאו שמעיה ואבטליון מבני בניו של סנחריב ומבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק כדלקמן ואע"ג דאמר רבי יהודה הכי הזהרו בבני עמי הארץ:

תורה אור

ושני נפשך במאי אישני? אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגזייך אנא, מהיכא אייתי? א"ל עול לההוא ביתא ואייתי, אזל אשכחינהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוו קא טחני קשייתא, א"ל הבו לי מספרא, א"ל טחון חד גריוא דקשייתא וניתן לך, טחן חד גריוא דקשייתא. ויהבו ליה מספרתא, עד דאתא איחשך, א"ל זיל אייתי נורא, אזל ואייתי נורא בהדי דקא נפח ליה אתלי ביה נורא בדיקניה אזל גזייה לרישיה ודיקניה, אמרו היינו דכתיב "וגם את הזקן תספה", אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי "גרירתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה" אזל אשכח דפא מתיבותא דנח אמר היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלה מקרב להו לתרין בנוהי קמך, שמעו בנוהי וקטלוהו, היינו דכתיב "ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכהו בחרב" "וגו'" "ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו וכם וגו'" אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנזדמן לו לאברהם "לילה" שמו שנאמר "והלילה אמר הורה גבר" ור' יצחק נפחא אמר שעשה עמו "מעשה לילה שנאמר "מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא" אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדבר נפחא, "וירדף עד דן" אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד ע"ז בדן שנאמר "וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן" ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדן שנאמר "מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשכח ר' *(יהודה בן בתירא מנציבין)* הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, והזהרו בוורידין כר' יהודה, והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו "צדיק אתה ה' כי אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נמעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה "כי את רגלים רצתה ויגאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך תעשה בגאון הירדן" משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נזדמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה, א"ל "המה" לפני רגלי כך, לפני הסוסים עאכ"ו, "המה" שלשת מילין כך, ג' פרסאות על אחת כמה וכמה "המה" ביבשה כך, בין בצעי המים על אחת כמה וכמה, אף אתה: ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה, כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו, היינו דכתיב "לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שכור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו", הני ד' פסיעות מאי היא? דכתיב "בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים, וגו'" משום כי הלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה? (אין) "לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ" דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחז שתי שעות היה, וכי הלה חזקיהו ואיתפח אהדרינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי דיהליה דכתב "הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחורנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה" א"ל מאי האי? א"ל חזקיהו חלש ואיתפח, אמר: איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא? כתבו ליה: "שלמא למלכא חזקיה, שלם לקרתא דירושלם, שלם לאלהא רבא", נבוכד נאצר ספריה דבלאדן הוה, והיא שעתא לא הוה התם, כי אתא אמר להו: היכי כתביתו? אמרו ליה הכי כתבינן, אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף? אמר אלא הכי כתובו "שלם לאלהא רבא, שלם לקרתא דירושלם, שלם למלכא חזקיה" אמרי ליה *"קרייא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא" רהט בתריה, כדרהיט ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה, אמר ר' יוחנן אילמלא (*לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל. מאי "בלאדן בן בלאדן"? אמרי "בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלבא, הוה יתיב בריה על מלכותא, כי הוה כתיב הוה כתיב שמיה ושמיה דאבוה בלאדן מלכא, היינו דכתיב "בן יכבד אב" הא דאמרן "ועבד אדוניו" דכתי' "ובחודש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך" ומי

גליון השי"ס

גמ' קיימא דתגרתא · בתנחומא פ' תצא איתא דמרודך בלאדן בעצמו נתחבר והבא בתריה ג' פסיעות:

נוסח

מלחמת אברהם נגד ד' המלכים (בס' לך לך)

כי פא פילפא · דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזיכן לקמן דלא זכה נבוכדנצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדאמרינן לקמן ה"ג אמרי' לבני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה בהביהם מ"ר. ואית דאמרי דרבי זירא אדאליל קאי אבני סנחריב אע"ג דשלח רבי יהודה הזהרו בבני ע"ה לכבדן שמהם תצא תורה כי היכי דנפקו מסנחריב כי הא מילתא מודיעים להו לבני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אביהם אלא משום תורה שבהם שלא תזוח דעתם עליהם ויאמרו אבותיהם צדיקים היו: **מדוע דרך רשעים צלחה** · מפני מה הצליח נבוכדנצר וכבש ירושלים: **אסדרו ליה** · לירמיה: **בלעי מים** · מרש"קו בלעז: **ד' פסיעות** · מפורש לקמן: **על אחת כמה וכמה** · שיהו כל אדם יכולין לחמוה על מתן שכר גדול שישתלם עליהם: **לנביאים** · אברהם יצחק ויעקב: **נשבר לבי בקרבי** · כלומר תמהתי על מתן שכרן: **שפי שפות** · כדי שלא יהא פגאי לספרו ולקברו: **אפפא** · נתרפא: **אסדרינהו סקב"ס** · להגך שעות לחזקיהו דאותו היום שנתרפא חזקיה היה של כ"ב שעות: **רשע בפריס** · דשליח: **לא סיס לפס פקנס** · שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לאכל שאריתו: **סוס כפיב שמיס ושמיס דאכוס** · כדי שיתכבד אביו לכך נקרא שם אביו שנקרא מרודך בלאדן דאי לא כתיב אלא מרודך בן בלאדן לא הוי מיתקרי עליה שמיה דאבוה דהכי כתבי כולהו אינשי פלוני בן פלוני להכי כתיב מרודך בלאדן: **בתרש אפפיסי בעשור לחדש בא נבוזר אדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם.** נבוכדנצר מלך בבל: **ומי**

נוסח

תמיהה איך רשעים (נבוכד') מצליחים

ב) זכות ד' פסיעות שלף לבחוך ה"ל

מבנה

כי אם תמיהות

[ד"ה ג"כ]

[במדרי וכילקו' מים שלש וכ"ל בדש' ירמיה יב פ"ס]

[עי' תוס' מגילה כח:]

ירמיה נב

מלכים ח